

„Broń i Barwa”

Rząd koński należący według tradycji do hetmana Stefana Czarnieckiego, Imperium Osmańskie, 1 połowa XVII wieku,
fot. Patryk Jezierski, Mykyta Platonov

Od 27 października zwiedzający mogą zobaczyć nową odsłonę wystawy „Broń i Barwa” Muzeum Narodowego w Krakowie. Zmianie uległa nie tylko aranżacja, ale też lokalizacja kolekcji - jest ona prezentowana w MNK Arsenał. „Po raz pierwszy bezcenne zbiory militariów zostaną pokazane w nowym miejscu, predestynowanym - ze względu na swoją historyczną funkcję - do ich prezentacji” - pisze w przewodniku do wystawy prof. dr hab. Andrzej Szczerski, dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie. Transfer zbiorów podkreśla znaczenie kolekcji militariów, zyskującej własną przestrzeń ekspozycyjną.

Kolekcja dawnego uzbrojenia w krakowskim Muzeum Narodowym jest drugą (po Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie) największą skarbnicą pamiątek militarnych w Polsce. Tworzona przez ponad 140 lat, liczy blisko 12 tysięcy pozycji inwentarzowych i obejmuje wszystkie dziedziny związane z dawną wojskowością. Na wystawie zaprezentowano ponad 700 najcenniejszych obiektów, od średniowiecza do roku 1794, z dodatkowym wyborem przedmiotów z lat 1795-1863. Ekspozyty dotyczą każdej sfery życia: zarówno wojskowej, urzędniczej, ceremonialnej, jak również artystycznej, cywilnej i duchowej. Wiele z nich to

przedmioty bezpośrednio związane z najważniejszymi wydarzeniami oraz postaciami z polskiej historii.

Jest to okazja do zapoznania się z jednym z najważniejszych zbiorów polskich pamiątek narodowych, który tworzą egzemplarze broni białej i palnej, uzbrojenia ochronnego i umundurowania, a także odznaczenia i przedmioty osobiste. Ekspozycje związane są z ważnymi postaciami - między innymi takimi jak: księżę Józef Poniatowski, Tadeusz Kościuszko, gen. Dembiński, hetman Żółkiewski, a także cesarz Karol V Habsburg. Upamiętniają one kluczowe wydarzenia polskiej historii, odsiecz wiedeńską, konfederację barską, insurekcję kościuszkowską oraz czasy zaborów i powstań. Wyjątkowość kolekcji podkreśla fakt, iż powstała ona w znacznej mierze dzięki niezwyklej ofiarności i szczodrości kilku pokoleń darczyńców.

Wyeksponowanie zbioru militariów w bezpośrednim sąsiedztwie Muzeum Książąt Czartoryskich jest nieprzypadkowe. W chwili gdy pod koniec XIX wieku działalność kolekcjonerska Czartoryskich zaczęła wygasać, rolę świątyni pamiątek przejęło Muzeum Narodowe w Krakowie. Obie kolekcje łączy więc idea podtrzymywania pamięci o przeszłości poprzez zbiory stanowiące świadectwo minionych epok, a znaczną część zbiorów w obu przypadkach stanowią militaria. „Wystawa zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie włącza w narrację elementy dyskursu nad rolą, znaczeniem i przede wszystkim autentycznością pamiątek sentymentalnych zgromadzonych w obu kolekcjach, co można uznać za swoisty komentarz historyczny do wystawy w Muzeum Czartoryskich. Tym samym obie wystawy się dopełniają i uzupełniają” - mówi Michał Dziewulski, kurator wystawy.

Ekspozycja „Broń i Barwa” jest głęboko osadzona w przeszłości i zdystansowana od współczesnych wydarzeń. „Wystawa ta nie ukazuje broni jedynie w kontekście historyczno-wojskowym. Zamiast tego scenariusz kładzie nacisk na ukazanie dawnej broni w innych mniej oczywistych kontekstach: jako wytworu rzemiosła artystycznego, istotnego składnika tożsamości historycznej i religijnej (nie tylko polskiej), jako obiektów o znaczeniu symbolicznym, ściśle powiązanych ze świeckimi, religijnymi, wojskowymi i cywilnymi rytuałami, a co za tym idzie, z ludzką duchowością i psychiką, ale również jako elementu szeroko rozumianej

kultury, nie zawsze związanej z wojną i walką” - kontynuuje kurator Michał Dziewulski.

Wystawa podejmuje wiele wątków, jednak przewodnim łączącym je tematem jest zwycięstwo Jana III Sobieskiego pod Wiedniem w 1683 roku. Kluczową rolę odgrywają przy tym pamiątki po hetmanie Stanisławie Jabłonowskim, otoczone symbolicznym panoplium, na które składa się broń turecka. Jednak zilustrowanie wiktorii wiedeńskiej przy pomocy wojskowych eksponatów nie sprawia, iż jest ona traktowana w ujęciu historyczno-militarnym. Zamiast tego bitwa ukazana została w nowej perspektywie, prezentującej jej kulturalny wpływ na Europę Środkową XVIII wieku, zwłaszcza Rzeczpospolitą oraz drezdeński dwór Wettynów.

Ekspozycja porusza także wątek historii lokalnej. Kraków przedstawiony został jako miasto stołeczne, a także istotny ośrodek produkcji broni. W narracji wystawy przywołano w tym kontekście znaczenie uzbrojenia: w ceremoniale cechów krakowskich, przy wjazdach królewskich oraz w turniejach, a nawet w uroczystych koronacjach w katedrze wawelskiej. Dostrzeżona została także dziewiętnastowieczna tradycja krakowskiego mieszczaństwa, polegająca na noszeniu karabeli do stroju polskiego.

Ekspozycja „Broń i Barwa” podejmuje próbę sprostania niełatwemu zadaniu zmiany powszechnego wyobrażenia o militariach, ukazując je w nowoczesnej aranżacji. Narracja wystawy prezentuje eksponaty w nieoczywistym ujęciu, podkreślając ich złożoną rolę historyczno-kulturową. O tym, czy Muzeum sprostało temu wymagającemu zadaniu, zwiedzający mogą przekonać się już teraz.

Oprac. A.S

INFORMACJE DLA ZWIEDZAJĄCYCH

OTWARCIE WYSTAWY „BRÓŃ I BARWA”

Miejsce: MNK Arsenał, ul. Pijarska 8, 31-015 Kraków

Czas trwania: od 27 października 2023 roku

Godziny trwania:

Poniedziałek: Nieczynne

Wtorek- Niedziela: 10.00-18.00

Kurator: Michał Dziewulski

Koordinator: Katarzyna Migacz

Projektant aranżacji: Anna Wisz

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Mecenas MNK: PGE Polska Grupa Energetyczna

Partnerzy Strategiczni MNK: PZU, Totalizator Sportowy

Partnerzy promocyjni: Krakowskie Biuro Festiwalowe, AMS

Partnerzy medialni: Onet, Polskie Radio, Radio Kraków, Radio Kraków Kultura, Uważam Rze Historia, Dziennik Polski, Kraków Culture Karnet, LoveKrakow.pl, InYour Pocket, TVP3 Kraków

MNK Media:

Katarzyna Bik

kbik@mnk.pl

tel. kom. 695 981 817

Stażystka ds. PR:

Aleksandra Suchońska

asuchonska@mnk.pl

tel. kom. 696 083 218